

28.8.2014 Dnro 68/2014 VM131:00/2012

Valtiovarainministeriö
(PL 28
00023 Valtioneuvosto)
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntö VM065:00/2012, 8.5.2014, kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt 8.5.2014 (VM065:00/2012, Dnro 68/2014) JHTT-lautakunnalta lausuntoa hallituksen esityksestä kuntalaiksi. Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa erityisesti mm. tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista, tilintarkastuksesta sekä tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tiedonsaantioikeudesta.

JHTT-lautakunta toteaa lausuntonaan seuraavan:

Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain (467/1999) 13 §:n 1 momentin mukaan lautakunnan tehtävänä on:

- 1) huolehtia tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta;
- 2) ratkaista tutkintoon osallistumista koskevat hakemukset ja vahvistaa tutkinnon ajankohta;
- 3) järjestää tutkinto ja päättää hyväksymisestä siinä;
- 4) päättää tilintarkastusyhteisön hyväksymisestä;
- 5) pitää luetteloa tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä sen mukaan kuin erikseen säädetään;
- 6) tehdä aloitteita ja esityksiä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksen kehittämiseksi;
- 7) huolehtia julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksen koulutuksen saatavuudesta;
- 8) huolehtia muista sille säädettyistä tehtävistä.

Edellä tilintarkastajalla tarkoitetaan JHTT-tilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisöllä JHTT-yhteisöä.

JHTT-laissa säädettyjen lautakunnan tehtävien perusteella JHTT-lautakunta keskittyy lausunnossaan kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta 14 luvun hallinnon ja talouden tarkastusta koskeviin esityksiin.

§ 123 Tilintarkastus

Voimassa olevan kuntalain 72 §:n mukaan tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajalautakunnan hyväksymä JHTT-tilintarkastaja tai JHTT-yhteisö, jolloin yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHTT-tilintarkastaja. Ehdotuksen 123 §:n 1 momentin mukaan valtuusto valitsisi hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tilintarkastusyhteisön enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastajaksi ei voitaisi enää valita luonnollista henkilöä. Kun tilintarkastajaksi valitaan yhteisö, varatilintarkastajan valitseminen ei ole tarpeellista. Tilintarkastusyhteisön tulisi olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö). Yhteisön olisi määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi julkishallinnon ja -talouden hyväksytty tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja).

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla tilintarkastajajärjestelmän uudistaminen, jota koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2014. Ehdotetun uuden kuntalain perusteluissa mainitaan työ- ja elinkeinoministeriön lakiesitys, jolla saattaa olla vaikutusta erityisesti kuntalain tilintarkastusta koskevassa 123 §:ssä käytettyihin käsitteisiin. JHTT-lautakunta esittää, että 1. momentti lyhennettäisiin seuraavasti: "Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla JHTT-yhteisö. Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHTT-tilintarkastaja. Vastuunalainen tilintarkastaja toimii virkavastuulla."

Esitysluonnoksen mukaan kunnan tytäryhteisön yhdeksi tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä. JHTT-lautakunta kannattaa ehdotettua muutosta.

Pykälän 4. momentissa korostetaan tilintarkastuksen ja tilintarkastajan riippumattomuutta. "Tilintarkastuksella on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset riippumattomaan tarkastukseen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä." JHTT-lautakunta ehdottaa, että säännöksen 1. lause muutettaisiin kuulumaan "Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen."

§ 124 Tilintarkastajan tehtävät

Voimassa olevan kuntalain 73 §:n mukaan tilintarkastajien on viimeistään toukokuun loppuun mennessä tarkastettava hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kun-kin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Ehdotuksen 124 §:n 1 momentin mukaan tilintarkastajien on nykyiseen tapaan viimeistään toukokuun loppuun

mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. JHTT-lautakunta toteaa, että ehdotetussa säädöksessä ei esitetä olennaisia muutoksia nykyisiin säännöksiin. JHTT-lautakunta pitää hyvänä, että säädöksiin sisällytetään yksilöitynä julkishallinnon hyvä tilintarkastuspa.

Ehdotuksen 124 §:n 3 momentin mukaan tilintarkastajien tulee voimassa olevan kuntalain 73 §:n 3 momentin tapaan ilmoittaa viipymättä havaitsemistaan epäkohdista. Nykyisestä vaatimuksesta poiketen ilmoitus tehtäisiin aina kunnanhallitukselle tilintarkastuspöytäkirjassa, joka annettaisiin tiedoksi tarkastuslautakunnalle. JHTT-lautakunta kannattaa ehdotettua muutosta.

§ 125 Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tietojensaantioikeus

Ehdotetussa pykälässä säänneltäisiin erikseen tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tietojensaantioikeudesta. Tarkastuslautakunnan jäsen ja tilintarkastaja toimivat virkavastuulla ja heillä on velvollisuus pitää salassa ne tiedot, jotka he säännöksen nojalla ovat saaneet.

Ehdotetulla pykälän 1. momentin säännöksellä turvattaisiin nykyisen lain tapaan tarkastuslautakunnan muita luottamushenkilötoimielimiä laajempi tietojensaantioikeus. Oikeus ulottuisi myös sellaisiin salassa pidettäviin tietoihin, jotka ovat tarpeen arviointitehtävän suorittamiseksi.

Pykälän 2. momentissa säädettäisiin tilintarkastajan tietojensaantioikeudesta, jota laajennettaisiin koskemaan kunnan hallussa olevien tietojen ja asiakirjojen lisäksi myös muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden hallussa olevia tietoja ja asiakirjoja, mikäli tilintarkastaja pitää niitä tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

JHTT-lautakunta pitää kannatettavana tilintarkastajien tietojensaantioikeuden laajentamista esitetyllä tavalla.

§ 126 Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely

Tilintarkastajien olisi nykyiseen tapaan annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimialueen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvolliselle) myöntää vastuuvapaus. Lisäksi tilintarkastajien on nykyiseen tapaan tehtävä kertomuksessa tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Myös tilintarkastuskertomuksen käsittelystä säädettäisiin nykyiseen tapaan.

JHTT-lautakunta toteaa, että ehdotetussa säädöksessä ei esitetä muutoksia nykyisiin säännöksiin, ja pitää sitä asianmukaisena.

Tilintarkastuskertomuksen julkistamiseen liittyen JHTT-lautakunta esittää, että 110 §:ssä lueteltuihin, yleisessä tietoverkossa saatavilla oleviin tietoihin lisätään tilintarkastuskertomus.

Tekniset muutosehdotukset

§ 122 Tarkastuslautakunta: Pykälän 2. momentin 2. kohdan ilmaisu "toiminnan ja talouden tavoitteet" pitäisi muuttaa kuulumaan ehdotetun 111 §:n 2 momentin ja nykyisen lain 71 §:n 2 momentin sanamuotoa vastaavasti "toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet". Pykälän 2. momentin 6. kohdassa ilmaisu "arvioinnin ja tarkastuksen" pitäisi muuttaa pykälän 1. momentin sanamuodon mukaisesti kuulumaan "tarkastuksen ja arvioinnin".

§ 124 Tilintarkastajan tehtävät: Pykälän 1. momentin 1. ja 2. lauseessa sekä 3. momentin 1. lauseessa sana "tilintarkastajien" pitäisi muuttaa kuulumaan "tilintarkastajan", koska ehdotetun 123 §:n 1 momentin mukaan kunnalla olisi ainoastaan yksi tilintarkastaja. Pykälän 1. momentin 1. lauseessa ilmaisu "hyvän julkishallinnon tilintarkastustavan" pitäisi muuttaa kuulumaan "julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan". Pykälän 1. momentin 1. kohdasta pitää poistaa tarpeeton "sekä"-sana. Pykälän 1. momentin 2. kohdan ilmaisu "kunnan tuloksesta" pitäisi muuttaa kuulumaan nykyisen lain 68 §:n 3 momentin sanamuotoa vastaavasti "kunnan toiminnan tuloksesta". Sama muutos pitäisi tehdä ehdotetun, tilinpäätöstä koskevan 114 §:n 3 momenttiin.

§ 125 Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tietojensaantioikeus: Pykälän 2. momentista pitäisi poistaa tarpeeton "muilta"-sana.

§ 126 Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely: Pykälän 1. momentin 1. lauseessa sana "Tilintarkastajien" ja 2. momentin 1. lauseessa sana "tilintarkastajat" pitäisi muuttaa kuulumaan "Tilintarkastajan" ja "tilintarkastaja", koska ehdotetun 123 §:n 1 momentin mukaan kunnalla olisi ainoastaan yksi tilintarkastaja. Pykälän 1. momentin 2. virkkeessä pitäisi loppuosa muuttaa kuulumaan "voidaanko toimielimien jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille (tilivelvolliset) myöntää vastuuvapaus" ottaen huomioon ehdotetun, kunnan toimielimiä koskevan 30 §:n 1 momentin säännös sekä ehdotetun 126 §:n 3 momentin ja nykyisen lain 75 §:n 3 momentin viimeisen lauseen ilmaisu "tilivelvollisille". Pykälän 3. momentin 2. virkkeessä tarpeettomasti monikollinen ilmaisu "tehdyt muistutukset antavat" pitäisi muuttaa kuulumaan "tehty muistutus antaa".

JHTT-lautakunnan puolesta

Petri Syrjänen
puheenjohtaja

Marja Kirppu
lautakunnan sihteeri